

LBRIS

We know
books

TINA HARNESK

**Cântecul
străbunilor**

Traducere de
GABRIELA NEDELEA

Prolog

– Povestește-mi despre ciurdarul care s-a întâlnit cu o *haldi*¹, *eanu*²!

Glasul hotărât și limpede al băiatului se revărsă ca o mână de merișoare degerate pe podeaua din lemn.

De-acolo de unde stătea ea lungită, în odaia de alături, Mariddja îl putea auzi pe Biera cum își sorbea cafeaua prin cubul de zahăr dintre dinți, apoi cum își pune ceașca pe masă.

– Păi, ai auzit-o pe asta de nu știi câte ori, dar, fie, ți-o mai spun o dată! îi replică el, cu o resemnare prefăcută.

Soția lui știa că îi plăcea nespuse de mult să povestească. Moștenise *năravul* ăsta de la părinți, care, la rândul lor, îl preluaseră de la cei ce trecuseră pe cărarea vieții înainte de ei. Era felul lor de a-și păstra vii amintirile, o modalitate a unui popor fără vorbe scrise pe hârtie să lase o urmă pe un tărâm pe care se străduiau să-l mențină neschimbat.

Mai presus de toate, lui Biera îi plăcea la nebunie să-i spună povești băiatului care stătea cocoțat pe lavița din bucătărie, cu ochi

¹ Haldi = spirite în religia sami.

² Eanu = unchi, în sami.

nesățioși și plictisiți deopotrivă, jucându-se cu zaharnița din coajă de mesteacăn dintre ei, de pe masă. Mariddja își potrive perna sub obraz, aranjându-și cosița, ca să stea comod în întunericul tihnit. Închise ochii.

Și ei îi plăceau poveștile lui, mai ales cele care i se revelau astfel: la cererea unui copil. Cum stătea ea așa, lungită acolo, își închipuia privirea lui pierdută în depărtare, în vreme ce-și căuta cuvintele înlăuntru, străduindu-se să-l găsească pe tânărul ciurdar de reni, iar într-un târziu, când îl afla, glasul lui Biera parcă devenea al altcuiva. Orbecăia prin pâlparea luminii din soba de la bucătărie, croindu-și drum prin bezna de dincolo de fereastră. Glasul îi tremura printre umbrele din odaie, ademenind siluetele să iasă din tenebre. Mariddja îl auzi pe Biera invocând zgomotul înăbușit de copite, trupurile năvălind de-a lungul și de-a latul peisajului deschis, vântul zbicindu-le blănurile, dezmierdându-le boturile. Și mai era băiețandru ciurdar, într-o înțelegere tăcută, neîncetată, cu câinele lui, alergând efectiv să-i întâmpine pe ascultătorii lui Biera. Cu funia bălăbănindu-se în avântul lui printre steiuri și cu pumnalul izbindu-i-se de coapsă.

– A fost odată un băiețandru, ciurdar de reni..., începu Biera, cu glas puternic și grav, de clopot bisericesc.

Fiecare vorbă răsuna limpede, îmbibată de amintirea familiei sale. Imposibil de spus dacă fusese acaparat de puterea pe care o invocase sau dacă Biera însuși poseda forța aceea, la fel și ciurdarul de reni – ca toți ceilalți, în clipa de atunci. Până și ceasul de pe perete părea că-și ține răsufarea, în vreme ce el citea cu glas tare, dintr-o carte de povești ce nu fusese scrisă vreodată.

– ...iar el, împreună cu câinele său, se aflau, într-o vară, în munți, singuri cu turma lor. Nu era o treabă ușoară, așa că se simțeau amândoi sleiți de puteri în clipa în care se duseră la culcare, în *lavvu*¹-ul pe care îl înălțase. Tocmai se stinsese focul, însă tăciunii ardeau încă mocnit printre pietre. Aproape că-l

¹ Lavvu = locuință sezonieră sub formă de cort, folosită de sami din nord când ieșeau cu renii la munte, la păscut.

cuprinse somnul pe tânărul ciurdar, când se lungi închizând ochii, cu traista drept căpătâi. În clipa aceea, auzi un răcâit în exteriorul cortului. Deschise ochii, mijindu-i în semiîntuneric, și văzu cum ceva împingea în peretele de piei. Ciurdarul de reni se ridică în capul oaselor. Auzi hohote gâlgâitoare de răs, glasuri delicate – sporovăieli de fetișcană ademenitoare – și, în vreme ce asculta, văzu cum se ivesc afară trei siluete. Se ciorovăiau și zări conturul unui trup sprijinindu-se de hârșiile cortului. O voce rosti: „Ai tras toată ziua cu ochiul de la depărtare! Du-te și uită-te ca lumea!“ Ciurdarul de reni își dădu seama că glasurile de afară aparțineau fetelor *haldi*, căci nu existau alte suflete în jur pe distanțe de kilometri. În folclorul și în legendele sami, aceste fături tainice erau mereu pe-aproape, trăind alături de ei, vizibile, totuși, doar celor dăruți. Existau nenumărate povești despre *poporul Vitter* – așa le ziceau sami verilor lor misterioși – și le auzise pe toate transmise din gură-n gură, în familia lui. Știa că existau metode să iei legătura cu ei, să-i faci să-ți stea în preajmă și să-i poți atinge... Câinele ciurdarului de reni se trezise și se încordă spre cele trei fete. Din gâtjeul lui răsună un mârâit profund, dar se liniști în clipa în care ciurdarul îi mângâie blana zburliță. Tânărul își îndreptă mâna spre pumnalul de la brâu, apucă strâns mânerul din corn de elan și trase lama tăioasă, din oțel, fără să facă vreun zgomot. Când trupul fetei *haldi* se sprijini iar de *lavvu*-ul său, fu pe fază. O înțepă ușurel în fesă, făcând să apară o florică de sânge pe pielea cortului. Afară se lăsă tăcerea, ca și cum peste munte pogorâse o negură densă. Vântul își ținu răsufarea, pârâiașul se opri din cântat, iar pocnetul moale al tăciunilor încetă, de parcă înghețaseră. Atunci, hârșia grea fu dată brusc la o parte și, prin deschizătură, apără o siluetă. Se aplecă și, cu mișcări line, șezu de partea cealaltă a focului, ridicându-și privirea spre el. *Haldi* îl scrută pe ciurdar cu niște ochi adânci și întunecați ca un hău, până ce acesta simți că i se taie răsufarea. Îl cercetă așa, îndelung, de parcă ar fi voit să ajungă

la însăși esența lui, în străfundurile cele mai tainice, după care surâse și-i zise cu glas domol: „Ai voit să pui mâna pe mine. Acu' să vedem de mă poți păstra“. Limba sami pe care o vorbea era arhaică, însă avea glasul liniștit și netulburat când rosti în continuare: „Am să-ți fiu soată și-ai să primești toată turma mea ca zestre; am să-ți dăruiesc fii zdraveni și fiice voinice și-o să fim fericiți împreună. Însă trebuie să-mi făgăduiești ceva“. Inima ciurdarului de reni i se zbătea în piept. Nu fu în stare decât să dea din cap, copleșit de bucurie și de nerăbdare. „Nu ți-e îngăduit să spui nimănui cum am ajuns a ta sau ce sunt. Nu ți-e îngăduit să-mi zici pe vreun nume ce n-ar aparține lumii tale.“ Junele ciurdar își dresă glasul și jură solemn, plin de râvnă, că va face așa cum i-a spus. După care se duse la steiul sfânt al familiei sale, *siedi*¹ al lor, așa cum îi spusese fata să facă, și scrută noaptea strălucitoare de vară. Părea că nici fânțarii nu se treziseră la ora aceea. Auzi o turmă mare de reni apropiindu-se. Urmări mișcările unui mascul alb puternic, cu funia în mână, exact cum îl îndemnase fata. Azvârli lațul. Iar când ajunse să prindă renul puternic și mândru, turma se despărți în două și jumătate din ea îl urmă. Cu gâturile întinse, animalele păreau că se revarsă, atrase spre masculul dominant. Spre tânărul bărbat. Și-a fost așa cum prevestise fata *haldi*. S-au căsătorit, dar de-a lungul întregii ceremonii, s-au mișcat amândoi în sens invers acelor de ceasornic, iar șamanul lui, *siida*, le-a citit Rugăciunea Domnului de-a-ndărătelea. Fără doar și poate, puternicul moșneag văzu ce hram purta mireasa, dar avu înțelepciunea să nu scoată o vorbă. În anii ce urmară, cei doi fură dăruiți cu prunci după prunci și se îmbogățiră de pe urma turmei ei minunate. Trăiau bine și aveau o avere considerabilă, datorită renilor.

Brusc, în bucătărie se lăsă liniștea. Biera se juca alene cu ceașca în mâini, uitându-se lung în pământ cu ochii lui de nevăzător – sau, posibil, de clar-văzător.

¹ Siedi = obiecte din natură, în religia sami, de obicei pietre cu o formă deosebită, situate în locuri sacre, cum ar fi malul mării, al unui râu sau pe un munte, unde se țineau anumite ritualuri și se făceau sacrificii.

– Dar ce s-a întâmplat după aceea?

– Aaaa, flăcăiaș, o știi tu prea bine. Într-o seară, în vreme ce bărbatul își trecea degetele prin părul negru al femeii sale, îi șopti la ureche: *Iubita mea soție, dragostea mea... haldi a mea...* Iar aceasta îngheță. Alene, precum un nour ce plutește în soare, se depărtă de el, își adună copiii și trecură cu toții prin deschizătura *lavvu*-ului, fără să arunce măcar o privire îndărăt. Spre spaima lui, bărbatul se uita la familia lui și la turma de reni ce păștea în preajmă cum se pierdeau în zare, făcându-se, în cele din urmă, una cu primele raze de soare.

Mariddja tresări acolo unde stătea lungită sub așternuturi, așteptând să se risipească vraja, așa cum se întâmpla mereu când își sfârșea Biera povestea. Auzi pocnitura când acesta deschise tabachera cu *snus* și luă cu degetele lui noduroase un cocoloș de tutun, să și-l vâre sub buză. Băiatul rămase tăcut o clipă, apoi întrebă:

– Dar de ce-a plecat? Dacă îl iubea, de ce nu puteau să rămână acolo, ea și copiii?

Înainte să vorbească, Biera păru să reflecteze cu grijă la răspunsul său:

– Undeva, în adâncuri, deși îl iubea, cred că tânjea după altceva. Cred că unei persoane nu încetează să-i fie dor de locul căruia îi aparține. Indiferent ce devenim sau unde ajungem, inima noastră are o rădăcină.

Glasul îi era atât de vlăguit de vreme, atât de resemnat, încât soția sa știa că Văzuse.

1

Verde pentru Jabmemahkka, Zeița Morților

Bătrâna își primi sentința, în hăul celui mai întunecat miez de iarnă. În încăperea plină de tablouri reprezentând imagini morbide, refuzase cu încăpățănare să se uite în ochii doctoriței. „Aleseseră, probabil, aceste peisaje înfiorătoare special să încadreze conversații de felul acesta“, gândi Mariddja cinic. Doctorița Skruvlenius îi aștepta îngăduitoare reacția, scrutându-și pacienta, cu sprâncenele ei de o nuanță verzuie, împreunate a milă, ce păreau chiar ușor grețoase, atât ca formă, cât și ca nuanță, proptite pe deasupra ochelarilor, ca o pereche de viermi mahmuri. Sau, mai degrabă, ca niște șopârle. Niște gușteri anemici vioi, micuți, țâșnindu-i pe frunte, în vreme ce vorbea pe un ton calm, voit compătimitor.

Să fi fost lumina? În încăperea domnea un miros puternic de dezinfectant de mâini și de crini. Mariddja își iți bărbia, ca să vadă mai bine. Părul roșcat putea să capete o nuanță verzuie, dacă ți-l spălai cu apă acidulată, știa asta. Sau să fi fost invers? Nu! Apa sărată era cea care nuanța părul trupului în verde. Văzuse la televizor, așa că trebuia să fie adevărat.

Doctorița continua să murmure încetișor, încurajator; bătrâna din fața ei tocmai primise un diagnostic îngrijorător și era limpede că se afla în stare de șoc.

– Știu că e greu, Maria, dar mă tem că nu există vreo cale ușoară să dai o veste atât de *groaznic* de tristă.

Sprâncenele doctoriței se lăsară încetișor, după care își reluară forma lor verde, compătimitoare, în A, deasupra ochilor.

Mariddja își înalță propriile-i sprâncene cât putu ea de sus, încercând să verifice dacă le simte ca pe niște reptile, dar, vai! Păcat! Tare i-ar fi plăcut un talent ca acesta! Își umflă nările forțat, străduindu-se să mimeze mișcările faciale semețe ale doctoriței. În încercarea ei de a surprinde privirea evazivă a pacientei sale, sprâncenele pensate cu precizie ale femeii căzuseră acum imposibil de jos.

„Mă întreb dacă acesta e un truc pe care îl poți învăța“, gândi Mariddja, aplecându-se în față cu interes, în fotoliul incomod și neobișnuit de adânc. Observă că lipsa ei de reacție începuse s-o neliniștească pe doctoriță.

– Spune-mi, cum merg treburile acasă? o întrebă doctorița Skruvlenius, ridicându-și capul. Ai vreun partener sau pe altcineva care te-ar putea ajuta să treci prin asta?

Avea un fel enervant de a articula fiecare cuvânt, de parcă o credea pe Mariddja o prostănacă.

– Bineînțeles, vom face tot ce ne stă în putință să te susținem și să-ți ușurăm cât mai mult posibil perioada aceasta dificilă. Îți putem oferi consiliere, de asemenea, am să-ți prescriu antidepresive, dacă te gândești că te-ar ajuta cumva.

Glasul ei era blând, dar Mariddja deveni imediat circumspectă, din nou cu picioarele pe pământ, în încăperea. Orice analiză a sprâncenelor doctoriței trebuia amânată.

– Sunt căsătorită, așa că moșneagul o să aibă grijă de mine cum se cuvine! Acum că știu cum stau lucrurile, nu mai avem nevoie de nimic. Mariddja se foi, pregătindu-se să se ridice. Vă mulțumesc frumos pentru ajutor!

Doctorița Skruvlenius întinse o mână rece ca s-o oprească. Cei doi gușteri șerpuiră unul spre altul, amușinându-se peste puntea

nasului. Mâna ei gingașă de doctor zăbovi pe degetele butucănoase ale lui Mariddja, ca o petală pe un trunchi noduros de copac.

– Știi că e greu de acceptat una ca asta, Maria, însă de îndată ce te vei simți pregătită, chiar mi-ar plăcea să discutăm opțiunile pe care le ai! Dacă nu, altceva, poate să aranjăm niște sfaturi pentru soțul dumitale?

Mariddja fu atât de oripilată, încât uită să se zbârlească la doctoriță pentru că îi rostea numele greșit. Îi dădu mâna la o parte.

– Nu, nu, omu' meu n-a fost niciodată vreun vorbăreț, dar sunt sigură că va face față la tot! Nu cred că va fi o problemă pentru el.

Acum gușterii dădură îndărăt, încrețind fruntea doctoriței, cufundându-se în fața ei brăzdată, de parcă voiau să-și ascundă surpriza – sau oroarea.

„Ulucitor cu câte talente e înzestrată femeia asta“, gândi Mariddja, atât de impresionată, încât uită ce spusese.

– Eu... evident, o să fie dificil pentru el... să se descurce fără niciun ajutor, într-o asemenea situație, realmente, nu aș recomanda așa ceva unei persoane în vârstă.

Glasul ușor monoton al doctoriței începuse să capete o înviorătoare tonalitate.

– Perspectiva de a-ți pierde jumătatea după atâta amar de ani e o traumă serioasă!

Mariddja dădu din cap aprobând conciliant, apoi zise:

– Păi, a reușit să se descurce cu toți câinii noștri bătrâni, atunci când le-a venit vremea, și dă-mi voie să-ți spun ceva: omu' meu e un delicat! I-a iubit extraordinar de mult aproape pe toți, așa că se smiorcăia un pic atunci când credea că nu-l vede nimeni – dar își revenea repede.

Doctoriței îi căzuse falca.

– Fără doar și poate, n-ai cum să compari treaba asta cu eutanasia unui animal de companie. Adică...

Făcu ochii cât cepele, gata-gata să-și piardă orice urmă de profesionalism.

– ...dumneata nu ești un cățel; ești soția lui. Sunt sigură că nu va... Făcu o pauză, apoi se adună și continuă pe un ton mult mai sobru, hotărâtă să urmeze rutina livrării unei condamnări la moarte: În regulă, Maria! Spune-mi despre situația ta. Locuiești într-un azil sau trăiești încă independent? Cu persoane de ajutor, mă gândesc?

Inima lui Mariddja tresări. I se strepezi gura, iar când vorbi din nou, cuvintele ei fură scurte și rezezi:

– Nu, nici una, nici alta! Nu ne place să-și bage străinii nasul în gospodăria noastră. Ne e bine așa, singuri. De fapt, ne e al naibii de bine. N-am avut niciodată nevoie de ajutor. N-am fost nicicum niște cârpaci sau bicisnici, niciunul dintre noi, o informă ea pe doctoriță, uitând de ceea ce tocmai i se spusese despre starea ei de sănătate.

Skruvlenius își dresese glasul mult prea iritant, apoi își duse degetul la frunte, într-o manieră contemplativă.

– Părerea mea rămâne că ar trebui să ținem legătura, Maria, doar să vedem cum merg lucrurile! Așa cum spuneam, există multe modalități prin care am putea să fim de ajutor – deși rezultatul e inevitabil, zise ea blând, dar limpede.

– Atunci am terminat? întrebă Mariddja, ridicându-se stângaci din fotoliul neergonomic. Îi pocniră genunchii când se aplecă să-și ia căciula de lână de pe dușumea, ca apoi să și-o proptească în cap.

– Da, dacă așa vrei dumneata. Am datele de contact, așa că vom lua legătura în câteva zile, după ce vei fi procesat totul.

Îi întinse mâna. Mariddja reacționează prin a-și sufla nasul în batista pe care i-o dăduse doctorița la începutul întrevederii, după care i-o înapoie. Micile salamandre strălucitoare de pe chipul roșcatei părură nedumerite, dar femeia își reveni iute, luă cârpa și zise la revedere. Oncologul Runa Skruvlenius se uită lung după bătrâna ce traversa clătinându-se dușumeaua acoperită cu marmoleum, bombănind pentru sine, cu haina deschiată, ca o cioară zburând contra vântului. „Probabil că trupul ei nu e singura hibă în ceea ce-o privește“, gândi doctorița, cu salamandrele fără vlagă, cufundate într-un somn adânc, în văpaia unei emoții aprinse.

Mariddja străbătu grăbit coridoarele spitalului, atât cât o puteau ține piciorușele strâmbе. În timp ce își croia drum spre adăpostul din stația unde autobuzul trebuia să sosească în patruzeci și cinci de minute, scotoci în buzunarul ei matlasat după telefonul mobil matusalemic și îl azvârli într-o ladă de gunoi.

Niciun sufler nu trebuia să afle nimic. Nu, „rahatul“ ăsta era ceva numai între Mariddja și Creatorul ei.

Nimeni nu avea să răspundă la apelurile grețoase ale doctoriței. Telefonul, care, ori de câte ori suna, părea un roi de țânțari ce invadaseră un grup de influenceri, urma să răsunе în mormântul lui colbăit, de plastic, plin de chiștoace și de ambalaje goale de dulciuri. Afurisita de baterie avea să moară înaintea lui Mariddja.

Era foarte sigură de asta.

În noaptea aceea, Mariddja se trezi scâncind, cu obrajii ei brăzdați, uzi și firavi. Biera se întorsese spre ea, cuprinzându-i mijlocul cu mâna.

– Cred că l-ai visat...

Soțul ei cu acte în regulă o studie cu o expresie solemnă, precum un preot catolic care tocmai asistasе la o spovedanie deosebit de complicată.

Încă respira greu și se strădui din răputeri să se liniștească.

Nu era nimic de zis, așa că nu făcu decât să se uite lung în ochii lui; cu suflerul dezgolit. Îi strânse mâna îmbătrânită, iar el făcu la fel cu a ei.

– Și mie mi-e dor de el!

Glasul lui era tenebros ca zorile.

Stăteau tăcuți, lungiți sub așternuturi, față-n față, gândindu-se amândoi la spațiul de mărimea unui copil dintre ei. Mariddja își

închipuî piciorușul în palma ei – deși acum ar fi fost al unui bărbat, nu i s-ar mai fi potrivit cu palma și nu i-ar fi oferit nici o poziție foarte confortabilă pentru somn. Își imagină, de asemenea, că el ar fi dormit încă în patul lor, ceea ce, bineînțeles, nu s-ar fi putut întâmpla. Dacă ar fi fost să fie, ar fi dormit pe lavița din bucătărie. Ar fi fost, probabil, prea scurtă pentru el, dar i-ar fi vârat ea o pernă sub pulpe, ca să nu i se oprească sângele când i-ar fi atârnat picioarele pe margine. I-ar fi dat și niște ciorapi groși. Dacă n-ar fi avut încotro și ar fi dormit cu tălpile atârând, măcar Mariddja s-ar fi străduit să-i fie calde. Toată lumea știe că picioarele reci în copilărie înseamnă suferință și durere mai târziu.

– N-au fost probleme azi, la doctor, nu-i așa? întrebă Biera cu un glas, din nou, pe jumătate adormit.

Mariddja se uită pieziș la el, apoi mimă un căscat. Îl liniști, bătându-i ușor cu palma peste mână.

– A fost bine, foarte bine! Sunt sănătoasă tun, nu-ți face griji!

Îi sărută degetul mare, apoi se întoarse cu spatele, să nu vadă ce i se ascundea pe chip.

Mâna soțului ei i se odihnea încă pe talie când îl cuprinse somnul, scoțând sunete de om bătrân, cu suflarea grea și buzele tremurătoare.

Biera Rija dormea acum ca un copil, iar lucrul acesta i se păru soției sale liniștitor și alarmant totodată.

Când întoarse perna și respirația i se potoli, putu să jure că simte căpșorul pufos al lui Heaika-Jona pe buze. Că-i adulmecă parfumul.

Mariddja îl trase adânc în piept, până în străfunduri, precum un animal ce-și amușinează puiul. Lăsă gândurile să i se preschimbe în aer, bioxid de carbon și liniște cruntă, cu rădăcini dureroase, adânc înlăuntrul buricului.

2

Cuțitul rătăcit al lui Biera și mințile rătăcite ale lui Mariddja

Locuiau la o oarecare distanță de oraș, pe un munte ce se înălța considerabil deasupra nivelului mării. De-a lungul drumeagului șerpuit pe povârniș ce străbătea cătunul Sarvesoajvve, se răzlețeau câteva cabane și căsuțe printre la fel de întortocheatele trunchiuri de mesteceni și de molizi bătrâni. Puteai vedea până hăt, departe, la Guovddo, singura așezare construită din regiune. Iarna, luminile strălucitoare de pe pârtia de slalom păreau ghirlande cu becuțe de Crăciun.

Acolo dețineau Biera și Mariddja Rija o casă. Nu era cine știe ce – mică și cu vreo două acareturi –, dar cel puțin aveau un WC funcțional și o farfurie de satelit. Lambriul din lemn ar fi fost probabil acceptabil, dacă i s-ar fi dat o pensulă, două de vopsea, mai ales pe peretele dinspre miazăzi, însă celor doi Rija li se părea lipsit de însemnătate și chiar inutil să facă una ca asta. Aleea ar fi arătat și ea mai acceptabil cu vreo două lopeți de pietriș aruncate acolo, dar, din nou, nu era ceva care să-i preocupe. Casa lor, așa cum arăta și cum fusese dintotdeauna, era destul de bună pentru ei.

Nu, pentru aspectul oarecum dărăpănat al construcției nu merita să se îngrijeze. Cu totul altceva îl preocupa pe Biera.

Stătea în genunchi lângă lada de lemne, cu o aripă de găinușă de pădure în mână, ca să măture cenușa și praful de pe polița gemineului. Degetele noduroase îl dureau astăzi pe Biera, ceea ce însemna că urma o schimbare a vremii, deși termometrul de pe partea cealaltă a geamului de-abia se zărea, din cauza zăpezii viscozitate în fereastră. Sus, pe cer, încă nu se crăpase de ziuă. Nu se vedea decât reflexia mohorâtă a norilor pe zăpadă, sclipind molcom pe fulgii de nea zbiciți, contaminând totul cu întunecimea ei pală. Mercurul din termometru stătea măturie: era un frig năprasnic.

Biera agăță cu stângăcie aripa într-un cui, de curelușa din jurul penelor. Se învârti de câteva ori de la căldura sobei și fulgii sclipiră în lumina flăcărilor. Luase aripa păsării, ca s-o folosească drept perie, după cum era obiceiul, mai ales în jurul sobei, dar începea să se cam jerpească. Va trebui să împuște altă găinușă de pădure în țarna aceea. Focul trosnea dincolo de ușița sobei, iar el își aruncă privirile către soția lui, așezată lângă radioul vechi și gălăgios de pe masa de bucătărie, dezlegând cuvinte încrucișate pe teme muzicale. Adună gunoiul pe fâraș și păși pe preșul ponosit, să-l ducă la lada de sub masă. Mariddja își trase piciorul încălțat cu un ciorap de lână, din care bătea ușor în ritmul muzicii, ca să-i facă loc. Părea atât de fericită acolo, unde stătea cocoțată pe scaun, ca o stâncuță pe o creangă frumoasă!

Dispoziția lui Biera era la polul opus față de a soției sale și asta pentru că nu-și găsea cuțitul. Acesta era, practic, o extensie a trupului său, mereu la îndemână, la chimir, și fără să-i perceapă greutatea în stânga, la șold, se simțea ciudat de gol și de pipernicit. Se trezea apelând la el de foarte multe ori în decursul zilei – să curețe peștele, să ungă pâinea cu unt sau orice altceva puteai face cu un cuțit bun. Îl confecționase el însuși și îi știa forma și alcătuirea ca pe propria-i mână. Și-l vâra totdeauna înapoi, în teaca din piele,